

Plan för dricksvatten och avlopp för Eskilstuna kommun

Reviderad utbyggnadsplan

2017-2028

Antagen av kommunfullmäktige 2020-06-17 § 88

Sammanfattning

Planen för dricksvatten och avlopp avser perioden 2017-2028 med en revidering efter senast fem år. Eskilstuna kommun utgår ifrån Vattentjänstlagen ifråga om planering och drift av allmänna Vattentjänster.

Den grundläggande delen av lagen om allmänna vattentjänster 6 § i detta avseende anger följande;

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

- 1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och*
- 2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän VA-anläggning.*

Begreppet ” i ett större sammanhang” är tolkat i rättsutlåtanden och en praxis har utvecklats, vilken Eskilstuna kommun översatt till dessa kriterier utifrån lokala erfarenheter av när behov av en gemensam va-lösning uppstår.

- 20 st befintliga bostäder (15 st också studerade) med max 50 m avstånd = kärnområde för bebyggelse i större sammanhang
- Bostäder med en yta minst 25 m²

All bostadsbebyggelse i kommunen har GIS-analyserats utifrån detta. Behovsbedömningar är sedan gjorda för dessa områden. De områden som *bedömts ha behov av allmänt VA* utökas därefter med glesare omgivande bebyggelse, med max 100 m mellan bostäderna. Exakta gränser för kommande verksamhetsområden sätts i senare skede för då befintlig bebyggelse.

Detta innebär att:

1. Glesare bostadsbebyggelse än detta inte omfattas av Vattentjänstlagen och därmed inte av allmänna Vattentjänster, ingen kommunal VA-utbyggnad är aktuell. Enskilda VA-lösningar är vad som fortsatt gäller för denna bebyggelse.
2. Anslutning av gles bebyggelse med privata ledningar till allmänt VA-nät kan vara möjligt där det finns tekniska förutsättningar för det. Avgift tas ut med hälften av ordinarie anläggningstaxas parametrar för att få nyttja allmän VA-anläggning. Dessa anslutningar sker helt på fastighetsägarnas initiativ i en så kallad avtalsanslutning.
3. Bebyggelse med täthet enligt uppställda kriterier *och behov av allmänt VA* prioriteras i utbyggnadsplan utifrån behov.
4. Bebyggelsen utvecklas och behov ökar. VA-planeringen måste därför följa med och uppdateras löpande.
5. För ny eller tillkommande bostadsbebyggelse som innebär att området uppfyller dessa kriterier ska allmänt VA planeras.

Innehåll

Sammanfattning	1
1 Inledning och bakgrund	1
1.1 VA-planen – det tredje steget i VA-planeringsarbetet	1
1.2 Planen för dricksvatten och avlopps uppbyggnad.....	2
2 Riktlinjer och åtgärder för VA-planering inom Eskilstuna kommun	3
2.1 Organisation och ansvar	4
2.2 Kommunikation.....	4
2.3 Planer och program	5
2.4 Ekonomi och finansiering.....	5
2.5 Allmänna VA-anläggningen	5
2.6 Små avlopp, enskilda VA-anläggningar för enstaka fastigheter.....	5
2.7 Utbyggnad av allmänt VA	6
2.8 Enskilda avlopp i väntan på allmänt VA	6
2.9 Tid för anslutning till allmänt VA.....	7
2.10 Avtalsanslutningar till den allmänna VA-anläggningen av fastigheter utanför verksamhetsområde.....	7
3 Plan för utbyggnad av den allmänna anläggningen.....	8
3.1 Identifiering av områden med samlad bebyggelse	8
3.2 Bedömning av behov och möjlighet.....	10
3.2.1 Behov av VA-utbyggnad	10
3.2.2 Möjlighet till VA-utbyggnad.....	11
3.3 Resultat – bedömning av behov och möjlighet.....	13
3.4 Klassificering av planområden.....	14
3.4.1 Utbyggnadsområden	14
3.4.2 Utredningsområden	17
3.4.3 Bevakningsområden	18
3.4.4 Enskilt VA-område	18
3.4.5 Områden med avtalsanslutning.....	19
3.4.6 Planering för bebyggelseområden i den tidigare Mälarstrandsutbyggnaden	21
3.5 Tidplan för utbyggnad av allmänt VA.....	24
3.6 Tidplan för VA-utredningar.....	26
3.7 Hantering av områden med avtalsanslutning	26
3.8 Planering för bebyggelseområden nära allmänt verksamhetsområde	26
3.9 VA-frågor i väntan på VA-utbyggnad.....	27
4 Plan för de enskilda VA-anläggningarna	28
5 Konsekvensbedömning av föreliggande plan för dricksvatten och avlopp	28
5.1 Miljömässig konsekvensbedömning	29

5.2	Ekonomisk konsekvensbedömning	30
5.3	Sociala konsekvenser.....	32
5.4	Nollalternativ	32

Bilagor

Bilaga 1 – Karta över studerade områden.

Kompletteras med bilaga 1B

Bilaga 2 – Behovs- och möjlighetskriterier

Bilaga 3 – Sammanställning av underlagsmaterial
för behovsbedömning

Bilaga 4 – VA-översikt

Bilaga 5 – Åtgärder enligt *Riktlinjer för VA-
planering*

Ordlista

VA Dricksvatten och avlopp

Avlopp Samlingsnamn för spillvatten, dagvatten samt dränvatten.

Spillvatten Förorenat vatten från hushåll, företag etc, i princip dricksvatten använt i byggnader.

Dagvatten Ytligt avrinnande regnvatten och smältvatten.

BDT Bad- disk och tvättavloppsvatten, kallas även gråvatten.

VA-anläggning En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.

Enskild VA-anläggning En VA-anläggning eller annan anordning för vattenförsörjning eller avlopp som inte är eller ingår i en allmän VA-anläggning.

Små avlopp En enskild avloppsanläggning med lokalt utsläpp, oftast enstaka hus men kan vara för upp till 25 personer.

Gemensamhetsanläggning (GA) En enskild VA-anläggning som inrättats för två eller flera delägare gemensamt.

Miljö- och räddningstjänstnämnden: Den myndighet som ansvarar för tillsynen över de små (enskilda) avloppsanläggningarna i kommunen.

Miljökontoret: Utför på delegation från Miljö- och räddningstjänstnämnden tillsyn på små avlopp och kan kräva åtgärder då bristfällig rening konstateras. Handlägger även ansökningar och anmälningar och fattar beslut om små avlopp.

LAV Lagen om allmänna vattentjänster, Vattentjänstlagen. (2006:412)

Allmän VA-anläggning En VA-anläggning som kommunen har rättsligt bestämmande över och som har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt lagen om allmänna vattentjänster. Omfattar allt från vattenverk, ledningsnät, vattentorn, pumpstationer, avloppsreningsverk mm.

Verksamhetsområde Det geografiska område inom vilket en eller flera vattentjänster har ordnats eller ska ordnas genom en allmän VA-anläggning.

VA-huvudman Den som äger en allmän va-anläggning.

EEM Eskilstuna Energi & Miljö AB, det av Eskilstuna kommun helägda bolaget som är kommunens VA-huvudman.

Fastighet: mark- eller vattenområde som utgör en rättslig enhet, registerfastighet.

Förbindelsepunkt: gränsen mellan en allmän va-anläggning och fastighetens egna va-installation, inom verksamhetsområde ligger den i regel vid fastighetsgräns (tomtgräns), utanför verksamhetsområde är det reglerat i avtalet för anslutningen.

Avtalsanslutning: fastigheter belägna utanför verksamhetsområde anslutna med egna privata ledningar fram till den allmänna VA-anläggning. Vattentjänstlagen är inte tillämplig utan villkoren för anslutningen är reglerad i avtal för anslutningen mellan VA-huvudmannen och fastighetsägaren alternativt gemensamhetsanläggningen om anslutet privat nät omfattar flera fastigheter.

1 Inledning och bakgrund

Eskilstuna kommun har konstaterat behov av att ta fram en strategisk plan för dricksvatten och avlopp som en del i kommunens arbete för att upprätthålla en hållbar utveckling av VA-försörjningen. VA-försörjningen omfattar försörjningen av dricksvatten, avledning av spillvatten och dagvatten både inom och utanför nuvarande verksamhetsområde för allmänt VA. VA-planen är framtagen av en arbetsgrupp med deltagare från stadsbyggnadsförvaltningen, miljökontoret, VA-huvudmannen Eskilstuna Energi & Miljö och kommunledningskontoret i samarbete med konsultföretaget Sweco.

Inom befintliga verksamhetsområden för spillvatten och vatten ska behov av att utöka verksamhetsområdet även för dagvatten utredas som en åtgärd i kommunens dagvattenplan. För de nya verksamhetsområdena för befintlig bebyggelse som denna plan för dricksvatten och avlopp hanterar, utreds behovet av verksamhetsområde för dagvatten inför beslutet om att inrätta allmänt verksamhetsområde.

Kommunal VA-planering är ingen ny företeelse utan har pågått under många år. Planeringen har historiskt sett ofta genomförts av varje enskild förvaltning eller bolag inom kommunen. Fokus har legat på VA-huvudmannens planering för den allmänna VA-försörjningen.

På senare tid har behovet av en samlad planering för all typ av VA-försörjning blivit tydligare. Att gemensamt inom kommunkoncernen planera för utbyggnad, förnyelse och andra åtgärder är en nödvändighet för en fungerande VA-försörjning. En god framförhållning som grund för planering av åtgärder ökar möjligheten för kommunens förvaltningar och bolag att planerera sina investeringar. På så vis kan en mer hållbar ekonomisk situation skapas.

År 2000 antogs EU:s ramdirektiv för vatten, som lägger grunden för vilken kvalitet och tillgång på vatten som Sverige inte får underskrida. Målet med vattenförvaltningen är att alla vattenförekomster, både yt- och grundvatten, ska uppnå god status. För att uppnå god vattenstatus behöver flera olika sektorer i samhället bidra. VA-verksamheten är en av de sektorerna.

I Sverige är det de fem vattenmyndigheterna som ansvarar för beslut och samordning kring vattenförvaltningen. Vattenmyndigheterna har tagit fram åtgärdsprogram, där en av åtgärderna är att kommunerna ska upprätta vatten- och avloppsvattenplaner.

1.1 VA-planen – det tredje steget i VA-planeringsarbetet

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har tagit fram rapporten *Vägledning för kommunal VA-planering* (2014:1). I rapporten ges förslag på hur kommunen kan arbeta med den strategiska VA-planeringen. Arbetet bedrivs i olika steg enligt följande:

Steg 1: VA-översikt – sammanställning av nulägesbild för all VA-försörjning i hela kommunen. Nulägesbilden utgörs av de aspekter som kan påverka beslut kopplade till VA-försörjningen.

Steg 2: VA-policy – riktlinjer och ställningstaganden som ligger till grund för VA-plan samt prioritering av olika åtgärder.

Steg 3: VA-plan – åtgärder för all VA-försörjning i hela kommunen med utgångspunkt från identifierade behov och VA-översikten och ställningstagandena i VA-policyn. Eskilstuna kommun har valt att kalla den för plan för dricksvatten och avlopp.

Steg 4: Genomförande och uppföljning – kontinuerligt och långsiktigt arbete med att utföra och följa upp de åtgärder som identifierats i VA-planen.

Eskilstuna kommun tog fram en VA-översikt under våren och hösten 2015. Under hösten 2015 och våren 2016 har arbete pågått med steg 2 i VA-planeringsarbetet. Eskilstuna kommun har valt att kalla sitt dokument med riktlinjer och ställningstaganden för *Riktlinjer för VA-planering*, som återfinns i bilaga 5.

VA-planen är en viktig del av Eskilstuna kommuns översiktsplan, men kommer inte att utgöra tematiskt tillägg till översiktsplanen. VA-planen antas av kommunfullmäktige som ett självständigt dokument som kan läsas separat från översiktsplanen. VA-planen behöver samordnas med översiktsplanen.

En aktualisering och revidering av VA-planen föreslås genomföras minst vart femte år eller när förutsättningarna av något slag ändrats så mycket att behov av revidering uppstått tidigare.

1.2 Planen för dricksvatten och avlopps uppbyggnad

Eskilstuna kommun arbetar aktivt med geografisk information som ett led i att tillgängliggöra information för kommunens medborgare. Den geografiska informationen samlas i Eskilstunakartan, vilken samlar information från både stadens förvaltningar och de kommunägda bolagen. Allt nytt kartmaterial, eller information som på annat sätt är geografiskt knutet, som produceras inom ramen för planen ska också publiceras i Eskilstunakartan. Syftet är att samla all geografisk information på ett ställe och nå ut med den till alla som berörs.

Det finns en stor fördel i att knyta VA-planen för dricksvatten och avlopp till Översiktsplanen, inte minst när det gäller den geografiska visningen i Eskilstunakartan. VA-försörjningen av befintlig och tillkommande bebyggelse är ett tungt kommunalt ansvar enligt Vattentjänstlagen, vilket är en grundläggande förutsättning att ta hänsyn till vid all form av fysisk planering. Förutom denna plan för dricksvatten och avlopp finns flera andra strategiska planer framtagna i kommunen. Dessa planer behöver gå i samklang så det inte i onödan uppstår intressekonflikter eller där de inte går att undvika blir tydligt var de uppstår. Översiktsplanen är det forum där helheten för kommunens fysiska planering samlas. Utbyggnad av allmän VA-försörjning för befintlig bebyggelse styrs dock i första hand av Vattentjänstlagen även om bebyggelsen inte är lokaliserad i enlighet med aktuell Översiktsplans intentioner. VA-utbyggnaden kommer inte att vara styrande för bebyggelseutvecklingen, men befintlig bebyggelse måste VA-försörjas när villkoren enligt Vattentjänstlagen uppfylls oavsett var bostäderna ligger.

2 Riktlinjer och åtgärder för VA-planering inom Eskilstuna kommun

För att säkerställa en långsiktigt hållbar VA-försörjning behövs en kommunövergripande VA-planering. Detta arbete utförs som ett samarbete mellan flera olika delar av kommunkoncernens organisation, i enlighet med Havs- och Vattenmyndighetens vägledning för VA-planering. Riktlinjer för VA-planering, utgör del två i det arbetet, och syftar till att ge stöd och vägledning i det fortsatta arbetet. Mycket av arbetet med VA-försörjning styrs av lagstiftning, men dessa riktlinjer ska komplettera gällande lagstiftning och föreskrifter med kommunens viljeriktning. Riktlinjerna ska tydliggöra och fastställa de ställningstaganden som sedan ligger till grund för åtgärder i planen för dricksvatten och avlopp. Fokus är på VA-försörjningsfrågor där ansvaret ligger på flera olika förvaltningar och bolag inom kommunens organisation. I dessa frågor krävs det samarbete och samordning för att skapa en långsiktighet som gynnar kommunen som helhet.

Åtgärderna omfattar all typ av VA-försörjning, både den allmänna och den enskilda. Åtgärder har tagits fram indelat efter de olika delarna i ”Riktlinjer för VA-planering”, se Figur 1. Åtgärderna innehåller det som bedöms vara mest angeläget i syfte att uppfylla respektive ställningstagande, givet de förutsättningar som utgör nuläget och en bedömning av framtida behov. Så långt det är möjligt har ambitionen varit att åtgärderna ska vara avgränsade i tid med en start och ett slut, lämpligt att överföra till projektform och möjliga att ”bocka av”.

Figur 1. I arbetet med VA-planen har åtgärder konkretiserats inom alla de delar som finns i Riktlinjer för VA-planering.

Ansvaret för genomförande och uppföljning av åtgärder tillfaller olika enheter eller roller inom Eskilstunas kommuns organisation. Även enheter som inte är huvudansvariga kan beröras och blir därmed medansvariga för att planen för dricksvatten och avlopp ska kunna genomföras. En tydlighet kring var de olika ansvarsområdena landar, idag och vid eventuella omorganisationer, är en förutsättning för ett effektivt arbete med planens åtgärder.

De ställningstaganden som anges berör följande områden:

- Organisation och ansvar
- Kommunikation
- Planer och program
- Ekonomi och finansiering
- Allmänna VA-anläggningen
- Enskilda VA-anläggningar
- Utbyggnad av allmänt VA
- Enskilda avlopp i väntan på allmänt VA
- Tid för anslutning till allmänt VA
- Gemensamhetsanläggningars anslutning till den allmänna VA-anläggningen

2.1 Organisation och ansvar

1. Kommunens arbete med VA-försörjning ska ske enligt en tydlig ansvarsfördelning mellan förvaltningar och bolag i organisationen, samt vilka frågor som kräver formella beslut (Kommunfullmäktige, Kommunstyrelse, nämnder, bolagsstyrelser) och i vilka frågor beslut kan fattas på tjänstemannanivå. Även inom respektive del i organisationen ska ansvarsfördelningen tydliggöras för berörda roller. Samarbete krävs både i planerings- och utförandeskede.
2. Planen för dricksvatten och avlopp avser perioden 2017-2028 med en revidering efter senast fem år.
3. Berörda förvaltningar och bolag inom kommunens organisation ska utveckla ett väl fungerande samarbete inom frågor som berör VA-försörjningen i hela kommunen. Kommunledningskontoret ansvarar för att utveckla samarbetet.
4. Eventuella intressekonflikter samt konsekvenser av dessa mellan kommunens olika planer ska belysas och lösas genom samverkan. Kommunledningskontoret ansvarar för forumet.

2.2 Kommunikation

5. Kommunikationen med medborgare avseende VA-försörjningen ska vara tydlig och utgå från ett kundperspektiv. Medborgare ska få samstämmig information gällande VA-frågor och det ska vara tydligt vilken del av kommunkoncernen de ska vända sig till med respektive fråga.
6. Alla medborgare ska kunna få tydlig och enhetlig information om vilken typ av VA-försörjning som är aktuell i varje område i kommunen och den ska vara tillgänglig såväl via webb som telefon.

2.3 Planer och program

7. Utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen styrs av Vattentjänstlagen.
8. Förändringar av den allmänna VA-anläggningen anpassas till intentionerna i översiktsplanen i sin utformning och dimensionering.
9. VA-planeringen ska samordnas med andra planer inom kommunen, som på ett eller annat sätt berör eller berörs av VA-försörjningen.
10. VA-planen ska vara en grund för detaljplaneprioriteringen i Stadsbyggnadsnämnden. Tidplaneringen av detaljplaneläggningen ska, så långt det är möjligt vara gemensam med VA-planeringen.

2.4 Ekonomi och finansiering

11. Finansiering av utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen ska ske utifrån principerna i lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster.
12. Alla förvaltningar och bolag ska ges tillräckliga resurser för att kunna uppnå de mål rörande VA-försörjningen som är fastslagna i Vattenplanen, liksom de åtgärder som beslutas i VA-planen.

2.5 Allmänna VA-anläggningen

13. Vattenförsörjningen ska säkerställas avseende kvalitet och kvantitet, såväl vid normal som extraordinär drift, i ett flergenerationsperspektiv.
14. Det ska finnas en långsiktig planering för förnyelse och underhåll av de allmänna VA-anläggningarna, så att VA-huvudmannens strategiska mål kan uppnås.
15. Vid förändringar av den allmänna VA-anläggningen ska kretsloppsanpassade lösningar beaktas.

2.6 Små avlopp, enskilda VA-anläggningar för enstaka fastigheter

16. I de områden som, även fortsättningsvis, kommer att ha enskild VA-försörjning ska det vara tydligt vilka krav som ställs på de enskilda anläggningarna.
17. Tillsynsresurserna ska vara tillräckliga för att målet i vattenplanen 2015 ska kunna nås, dvs att alla enskilda avlopp ska vara sanerade innan år 2021. Miljökontoret har dock vid revideringen av vattenplanen 2020 meddelat att målet inte kommer att nås inom utsatt tid.
18. I kommunens information ska det tydligt beskrivas vilket stöd i form av rådgivning enskilda fastighetsägare kan få för att upprätta en gemensamhetsanläggning för vatten och/eller avlopp.
19. Kommunen ska ha en strategi för kretsloppsanpassade lösningar för enskilda avlopp.

2.7 Utbyggnad av allmänt VA

20. Eskilstuna kommun ska ha en aktuell plan för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen. Planen ska baseras på prioriteringsgrunder utifrån miljö- och hälsoskyddsaspekter samt ekonomiska förutsättningar och samhällets utveckling, dvs såväl ställningstaganden i ÖP som relevanta lagkrav (vattentjänstlagen, PBL, MB, etc.).
21. För att kunna prioritera utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen beskrivs det i VA-planen hur Eskilstuna kommun förhåller sig till begreppet ”i ett större sammanhang” enligt §6 lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster. Vid analyser ska det tydligt framgå hur begreppet tillämpats.
22. Bebyggelseområden nära befintliga verksamhetsområden för allmänt VA ska införlivas i verksamhetsområde utifrån de principer som beskrivs i denna plan. Ambitionsnivån är att VA-huvudmannen genomför ett område årligen. Arbetsgruppen för planen reviderar årligen vilka områden som är aktuella för utbyggnad.
23. Eskilstuna kommuns VA-huvudman planerar att på sikt överta områdena med avtalsanslutning utanför verksamhetsområde vilka omfattas av Vattentjänstlagens § 6 och införliva dessa i verksamhetsområdet. Det gäller alltså inte samtliga avtalsanslutna områden, utan de som enligt Vattentjänstlagens § 6 har bebyggelse i ett större sammanhang och behov av allmänt VA. Av miljöskäl prioriteras dessa områden lägre än de områden som beskrivs i punkterna 20 och 22 ovan, då avloppsvattnet från avtalsanslutna områden redan avleds till den allmänna anläggningen.
24. I de fall VA-huvudmannen tar över huvudmannaskapet för en enskild VA-anläggning ska villkor för övertagandet bedömas i varje enskilt fall utifrån den enskilda anläggningens tekniska förutsättningar, samt utifrån ekonomiska förutsättningar förknippade med övertagandet.
25. Tidplaner för VA-utbyggnad ska vara väl förankrade hos respektive förvaltning och bolag liksom hos berörda myndigheter, så att nödvändiga personalresurser kan säkerställas över tid.

2.8 Enskilda avlopp i väntan på allmänt VA

26. I de områden som ska anslutas till den allmänna VA-anläggningen ska det vara tydligt vilka krav som ställs på de enskilda anläggningarna i väntan på VA-utbyggnad.
27. Fastighet med möjlighet till anslutning till allmänt VA nära förestående, dvs VA-byggnation pågår för området, och där ansökan om nytt enskilt avlopp (små avlopp) sker på fastighetsägarens initiativ, hanteras så att Miljökontoret normalt sett inte beviljar avloppsansökningar i byggnationsfasen. Om miljökontoret ändå beviljar en ansökan för tillfällig avloppsanläggning utgår ingen inlösenersättning från VA-huvudmannen när anslutning till allmänt avlopp ska göras.
28. Fastighet med möjlighet till anslutning till allmänt VA vilken i tid ligger åtskilliga år bort, dvs byggnation har inte påbörjats för området, hanteras så att Miljökontoret beviljar tillstånd för en tillfällig anläggning (små avlopp) som klarar kontorets krav. Fastighetsägaren står för investeringen. Skälig inlösenersättning för materialkostnad kan bli aktuell från VA-huvudmannen när anslutning till allmänt avlopp ska göras. Principer för inlösen av onyttigbliven enskild avloppsanläggning vid inrättande av verksamhetsområde följer Vattentjänstlagen.

29. Tydlig information för berörda fastighetsägare ska ges från kommunkoncernen i respektive ärendeprocess i dessa frågor.

2.9 Tid för anslutning till allmänt VA

30. Miljökontorets bedömning är att tre månader, från och med det datum som anslutning kommer att vara möjlig, är en rimlig tid att hinna ordna så att alla avloppsinstallationer som finns på tomten/fastigheten blir anslutna till det allmänna avloppsnätet. Miljökontoret får information från Eskilstuna Energi och Miljö om det skulle finnas byggnader eller fastigheter som, efter att tremånadersperioden gått ut, ännu inte anslutit sig till det allmänna vatten- och avloppsnätet. Miljö- och räddningstjänstnämnden skickar därefter ut beslut om förbud att släppa ut avloppsvatten till den befintliga enskilda avloppsanläggningen på fastigheten.

2.10 Avtalsanslutningar till den allmänna VA-anläggningen av fastigheter utanför verksamhetsområde

Riktlinjer för avtalsanslutningar av gemensamma VA-anläggningar utanför verksamhetsområde. Detta gäller för fastigheter som vill ansluta sig, men som inte ingår i samlad bebyggelse i större sammanhang, dvs som enligt §6 LAV inte har behov av allmänt VA idag eller med idag förutsedd utveckling.

31. VA-huvudmannen i samråd med VA-rådgivaren tar beslut om avtalsanslutningar. Områden som är planerade att ingå i verksamhetsområde för allmänt VA har inte möjlighet att genom en avtalsanslutning påverka tidplanen för anslutning. Kommunen ska se positivt på möjligheten att hjälpa boende och företag att få bra VA-lösningar, men kostnader och resursåtgång för att lösa detta får inte skjutas över på VA-kollektivet.
32. Anslutningen ska kunna göras utan att påverka den allmänna anläggningen negativt i tekniskt avseende.
33. Fastigheterna ska formellt bilda en gemensamhetsanläggning (GA) via Lantmäteriet, alternativt ekonomisk förening innan anslutning tillåts.
34. Avgifter för anslutning utanför verksamhetsområde följer EEM:s Policy för anslutningar utanför verksamhetsområde samt övertagande av GA. Avtalsanslutna fastighetsägare bär själva allt ansvar för investering, drift och underhåll och övriga kostnader för sin anläggning från anslutningspunkten vid det allmänna VA-nätet.

För en fullständig lista över åtgärder, ansvar och tidplan utifrån dessa riktlinjer hänvisas till bilaga 5.

3 Plan för utbyggnad av den allmänna anläggningen

Det som styr VA-huvudmannens skyldighet att ordna vattentjänster är § 6 i Lagen (2006:412) om allmänna vattentjänster (vattentjänstlagen):

”Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, skall kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och

2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän va-anläggning”

Avgörande är alltså att det ska vara i ett större sammanhang samt att det ska finnas ett behov med hänsyn till människors hälsa eller miljön.

Vad som menas med *ett större sammanhang* har i rättspraxis bedömts olika, men generellt innebär det områden med en samlad bebyggelse som omfattar 20-30 hushåll. I vissa fall har även områden med färre hushåll bedömts utgöra s.k. *§ 6-områden*. En tolkning av större sammanhang av nuvarande bebyggelse i Eskilstuna har genomförts, se stycke 3.1

Planen för utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen utgörs av en utbyggnadsordning och en tidplan för utbyggnad. En rimlig utbyggnadsordning är viktig ur flera aspekter, bland annat för att skapa tekniskt hållbara lösningar, att hitta eventuella samordningsmöjligheter mellan utbyggnadsområdena, men också för att säkerställa en god teknisk funktion.

3.1 Identifiering av områden med samlad bebyggelse

Eskilstunas kommun har gjort en kartläggning av områden med samlad bebyggelse i större sammanhang inom kommunen.

Underlaget för kartläggningen har utgjorts av tillgängligt kartmaterial samt utdrag ur fastighetsregistret med uppgifter om bostadsbebyggelse. I analysen har områden identifierats som har 20 st eller fler befintliga bostadsbyggnader med en tät kärna bestående av minst 15 bostadsbyggnader inom en radie av maximalt 50 m från varandra och omkringliggande glesare bebyggelse, med 100 m mellan fastigheterna. Endast områden utanför nuvarande verksamhetsområde för VA har identifierats. Endast befintliga bostadsbyggnader har beaktats, dvs inte fastigheter med byggrätt enligt detaljplan eller övriga obebyggda tomter.

Totalt identifierades 34 st områden (varav 7 områden med enbart 15-19 bostäder i tät kärnan) som kan anses utgöra ett större sammanhang och där kommunen kan ha skyldighet att ordna med VA-försörjningen. Förutsättningarna kring VA-försörjning studerades för dessa 34 områden, se Tabell 1.

Övriga områden med färre antal bostäder i en bebyggelsesamling, likväl som gles bebyggelse, bedöms även fortsättningsvis kunna ha enskilda lösningar för vatten och avlopp, då de inte uppfyller Vattentjänstlagens grundförutsättning om bebyggelse i ett större sammanhang.

I bilaga 1 finns en karta som visar placeringen av de 34 områdena som studerats i planen för dricksvatten och avlopp. Avgränsningen av områdena i kartan är endast principiell. När

utbyggnad ska genomföras i respektive område kommer beslut att fattas om exakt vilka fastigheter som ska införlivas i verksamhetsområdet.

Tabell 1. Områden med bebyggelse i större sammanhang inom Eskilstuna kommun som utretts ifråga om behov av allmänt VA. Antal hushåll i parentes är antalet efter att kärnområdena kompletterats med eventuella omkringliggande glesare bebyggelse, med max 100 m mellan bostäderna. Numreringen är kopplad till kartbilden i bilaga 1.

Nr	Område	Antal hushåll
1	Nabben	19
2	Bondeka	26
3	Ramsnäs	56
4	Herrfallet camping	42
5	Näshulta Österby	100 (145)
6	Tummelsta	53
7	Löt sydväst Hållsta	20
8	Holmsjön, vid kommungräns Flen	16
9	Dammsäng	36
10	Uvberget fritidshusområde	28
11	Vilsta koloni	86
12	Sandhem	36
13	Hyndevads strand	24
14	Närsjö	86
15	Sandbankarna	73
16	Dalhagen	64
17	Balsta koloni	16
18	Klippbergen	144
19	Glömsta gård/Hälltorp	17
20	Torsborg	21 (53)
21	Sundby Björsund, Ekhammar	21 (46)
22	Varnäs udde	28
23	Sundbyholms slott och konferens	17
24	Sundbyholm GA	236
25	Ostra knall	127
26	Takthagen	32
27	Klinten	23 (39)

Nr	Område	Antal hushåll
28	Ostra hage, Vretatorp	97
29	Ostra Knall/Sundbyholm Skogstorp	17
30	Grundby Kullersta sand	77 (107)
31	Skeppartorp	57
32	Lindö	58
33	Ängsholmen östra	102
34	Tumbo kil	17 (29)

3.2 Bedömning av behov och möjlighet

Bedömningen av behov och möjlighet för VA-utbyggnad har genomförts med hjälp av en beprövad prioriteringsmodell tillhandahållen av VA-konsult.

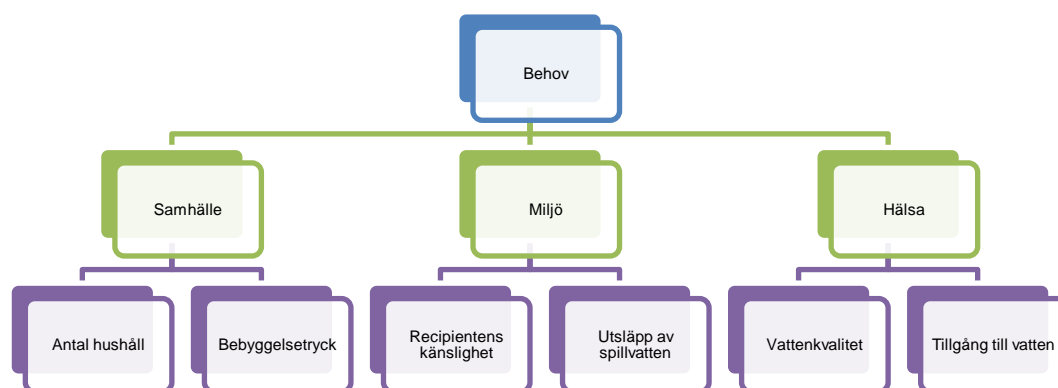
Prioriteringsmodellen är uppdelad i två huvuddelar där den första behandlar behovet av en förändrad VA-struktur och den andra behandlar möjligheterna för anslutning till allmänt VA. För respektive område bedöms ett antal kriterier, kopplade till behov och möjligheter, med hjälp av en tregradig skala (+, ++, +++). För några kriterier anges informationen på annat sätt, t.ex. då antalet hushåll definieras. Behov och möjligheter har analyserats för de 33 identifierade områdena med bebyggelse i större sammanhang.

Kriterierna och bedömningsskalorna presenteras mer i detalj i bilaga 2. Bedömningen grundas på befintliga förhållanden med prognos för 3-5 år framåt i tiden. Det är viktigt att ha i åtanke att bedömningarna av såväl behov som möjlighet grundas på förhållanden som kan vara föränderliga över tid.

3.2.1 Behov av VA-utbyggnad

Det är i första hand behovet som ska avgöra om ett område ska ingå i det allmänna verksamhetsområdet och därmed anslutas till den allmänna VA-anläggningen.

Bedömningen av behov av förändrad VA-struktur utgår från kriterierna *samhälle*, *miljö* och *hälsa* med underkriterier enligt Figur 2. För varje kriterie har en bedömning gjorts på en tregradig skala (+, ++, +++) med utgångspunkt från insamlat underlagsmaterial om respektive område. Sammanställning av underlagsmaterialet för alla studerade områden redovisas i bilaga 3. Inom Eskilstuna kommun saknas det till stora delar information om tillgången på enskilt dricksvatten samt kvaliteten, det som utgör parametern *hälsa*. Därför avgörs det totala behovet främst av antalet hushåll i området och det miljömässiga behovet.

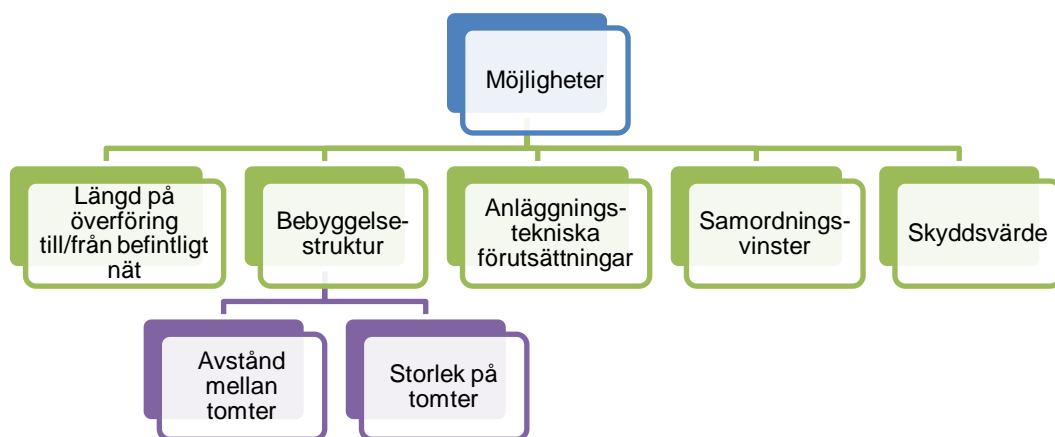
Figur 2. Kriterier för bedömning av behov av förändrad VA-struktur i områden med bebyggelse i större sammanhang.

Med hjälp av bedömning av behoven kan kommunen se i vilka områden en förändrad VA-struktur är mest angelägen. På så sätt fås en grund för prioritering av anslutning till allmän VA-försörjning eller andra förbättrande åtgärder.

3.2.2 Möjlighet till VA-utbyggnad

I prioriteringsmodellen fanns en modul där möjligheterna till VA-utbyggnad kunde bedömas, men denna del har inte nyttjats som ett underlag för utbyggnadsplanen och beskrivs därför mycket kortfattat här. Modulen har använts så till vida att data matats in och ett värde för varje område beräknats. Det är dock behovsbedömningen, som ger svar på hur stort behov områdena med bebyggelse i större sammanhang i Eskilstunas kommun har av en förändrad VA-struktur, som ensamt ligger till grund för prioriteringarna i utbyggnadsplanen.

Bedömningen av möjligheterna till VA-utbyggnad utgår från kriterier kopplade till såväl tekniska aspekter som bebyggelsestruktur, samordningsvinster och omgivningarnas skyddsvärde. Alla studerade kriterier visas i Figur 3. För varje kriterie görs en bedömning på en tregradig skala (+, ++, +++) med utgångspunkt från insamlat underlagsmaterial för varje område.

Figur 3. Kriterier för bedömning av möjlighet till VA-utbyggnad för områden med bebyggelse i större sammanhang.

Syftet med möjlighetsbedömningen är inte att ta fram en faktisk kostnad för VA-anlutning för respektive område utan att möjliggöra en inbördes prioritering.

3.3 Resultat – bedömning av behov och möjlighet

Resultatet från prioriteringsmodellen visar var i kommunen som behovet av en förändrad VA-struktur är störst samt var möjligheterna till VA-utbyggnad är störst, se Figur 4.

Möjlighetsbedömningen har inte setts som särskilt användbar eller relevant för fortsatt arbete med områdena, men ingick i konsultens modell och redovisas därför i resultattabellen.

Resultatsammanställning bedömning av behov och möjlighet för VA-utbyggnad					
VA-planområde		Behov		Möjlighet	
Område nr.	Namn	Rangordning	Prioriteringspoäng (1-10)	Rangordning	Prioriteringspoäng (1-10)
5	Näshulta Österby	1	5,9	12	6,3
12	Sandhem	2	5,0	16	5,4
15	Sandbankarna	2	5,0	16	5,4
30	Grundbysand	4	5,0	31	3,8
33	Ångsholmen östra	4	5,0	29	4,1
14	Närsjö	6	4,5	29	4,1
13	Hyndeväds strand	7	4,0	23	4,8
10	Uvberget	8	3,5	34	2,6
21	SundbyBjörnsund	8	3,5	19	5,0
27	Klinten	8	3,5	31	3,8
18	Klippbergen	11	3,5	7	6,9
24	Sundbyholm GA	11	3,5	1	8,1
25	Ostra knall	11	3,5	1	8,1
28	Ostra hage, Vretatorp	11	3,5	1	8,1
34	Tumbo kil	15	3,0	24	4,6
16	Dalhagen	16	3,0	33	2,9
32	Lindö	16	3,0	13	5,6
20	Torsborg	18	2,5	24	4,6
6	Tummelsta	19	2,5	19	5,0
11	Vilsta koloni	19	2,5	1	8,1
31	Skeppartorp	19	2,5	6	7,5
1	Nabben	22	2,0	19	5,0
3	Ramsnäs	23	2,0	24	4,6
4	Herrället camping	23	2,0	18	5,3
9	Dammsäng	23	2,0	13	5,6
19	Glömsta gård/Hälltorp	23	2,0	28	4,3
22	Vamäs udde	23	2,0	19	5,0
23	Sundbyholms slott	23	2,0	7	6,9
26	Takthagen	23	2,0	7	6,9
2	Bondeka	30	1,5	27	4,4
8	Holmsjön	30	1,5	13	5,6
17	Balsta koloni	32	1,5	7	6,9
29	Ostra Knall/ Skogstorp	32	1,5	1	8,1
7	Lötsydväst Hällsta	34	1,0	11	6,5

Figur 4. Sammanställning av resultatet från prioriteringsmodellen avseende behov och möjligheter för VA-utbyggnad för de studerade områdena med bebyggelse i större sammanhang. Områdena är rangordnade efter prioriteringspoäng för behov.

Ett område med stort behov av en förändrad VA-struktur får en högre prioritet för utbyggnad än ett område med små behov. Områden som inte har så stort behov får en lägre prioritet i arbetet med VA-utbyggnad och det är inte säkert att anslutning till allmänt VA kommer att ske.

3.4 Klassificering av planområden

Utifrån resultatet av behovsbedömningen klassificeras alla de studerade områdena med större sammanhang olika typer av planområden enligt:

- Utbyggnadsområde
- Utredningsområde
- Bevakningsområde
- Enskilt VA-område
- Område med avtalsanslutning

Utbyggnadsområden är de bebyggelseområden som bedöms ha behov av allmänt VA enligt denna analys.

För alla de studerade områdena är det inte säkert att behoven eller möjligheterna är så stora att anslutning till den allmänna VA-anläggningen är den bästa lösningen. För vissa områden kan det vara nödvändigt med ytterligare utredning för att bedöma hur behovet av en förändrad VA-struktur bäst tillgodoses (*Utredningsområden*). För andra områden kan det behövas extra bevakning för att kontrollera om behovet förändras (*Bevakningsområden*).

Områden som klassas som *Enskilt VA-område* är områden med gles bebyggelse alternativt samlad bebyggelse med små behov där det är sannolikt att de enskilda lösningarna kan behållas även i framtiden.

Inom Eskilstuna kommun finns ett antal områden som är avtalsanslutna till den allmänna VA-anläggningen. Dessa områden hanteras separat i VA-planen och benämns *Områden med avtalsanslutning*. I bilaga 5 – Riktlinjer för VA-planering beskrivs hur avtalsanslutningar hanteras generellt.

En närmare beskrivning och definition av de olika typerna av områden ges i följande avsnitt.

3.4.1 Utbyggnadsområden

Utbyggnadsområde är ett område som idag har enskild VA-försörjning men som bör anslutas till allmän VA-försörjning och införlivas i verksamhetsområdet. Anslutning till allmänt VA bedöms vara den enda möjliga lösningen sett till områdets förutsättningar. Kommunen rekommenderas att fatta beslut om anslutning till allmänt VA samt när i tiden utbyggnaden ska ske. Efter VA-utbyggnad klassas området som *Allmänt VA-område* och ingår i verksamhetsområde för allmän VA-anläggning.

I Tabell 2 nedan redovisas de områden med bebyggelse i större sammanhang som har klassificerats som *Utbyggnadsområde* utan att vara uppställda i prioritetsordning. De områden som tillhör denna kategori utgörs i första hand av områden med stora miljömässiga behov. Flera av områdena är sedan tidigare planerade för utbyggnad i VA-planen från 2011. Dessa områden ingår också i kategorin *VA-utbyggnadsområden* i denna plan för dricksvatten och avlopp.

Tabell 2. Planområden som klassats som *Utbyggnadsområde*. Områdesnumret hänvisar till det angivna numret i Tabell 1 kopplat till kartbilaga 1. Antalet i parentes avser befintliga bostäder i

respektive område, med kärnområde samt eventuell glesare omkringliggande bebyggelse med max 100 m mellan bostäderna.

Nr	Område	Kommentar
5	Näshulta Österby	Stort område (145 st) med höga behov. Enda av de här studerade områdena med bebyggelse i större sammanhang där det finns konstaterade problem med vattenkvantiteten. Gemensamt sommarvatten. Antagligen svårt att lösa situationen enskilt. Ingår i område utpekad för utveckling enligt översiktsplanen. Inget större bebyggelse/omvandlingstryck. Obebyggda tomter finns. Möjligheten att bygga ut VA är god eftersom överföringsledningar redan är byggda mot Bälgviken men försvåras av att kapacitet i vattenverk och reningsverk måste utökas.
12	Sandhem	Relativt litet område (36 st) men med stora miljöbehov. Utbyggnad är redan planerad och projektering pågår. Detaljplanearbete ska startas. Möjligheten till att bygga ut här försvåras av att en fastighetsreglering krävs och särskilda tekniska krav måste ställas på utförandet pga vattenskyddsområdesföreskrifter.
13	Hyndevads strand	Litet område (24 st) men med stora miljöbehov pga närhet till vattenverkets intag. Utbyggnad är redan planerad och projektering pågår. Möjligheten till att bygga ut VA här är god men försvåras av närhet till ytvattentäkten och höga vattennivåer i Hyndevadsström.
14	Närsjö	Stort område (86 st) med relativt stora behov pga närhet till vattenverkets intag. Utbyggnad är redan planerad. Samma möjlighet som Hyndevads strand.
15	Sandbankarna	Stort område (73 st) med relativt stora behov pga närhet till vattenverkets intag. Utbyggnad är redan planerad och projektering pågår. Samma möjlighet som Hyndevads strand.
16	Dalhagen	Stort område (64 st) med medelstort behov pga närheten till Hyndevads vattenverk och ingår i dess vattenskyddsområde. Samma möjlighet som Hyndevads strand.
20	Torsborg	Område (53 st) med visst miljömässigt behov. Enskilda anläggningar nekas idag för att det är så pass tätt mellan husen.
21	Sundby Björsund Ekhammar	Två relativt små områden (46 st totalt) med visst miljömässigt behov. Enskilda anläggningar nekas idag p.g.a. tät bebyggelse.
27	Klinten	Litet område (39 st) med viss bebyggelseutveckling. I området finns slutna tankar för avlopp. Avloppssituationen bedöms inte kunna lösas enskilt fortsättningsvis pga täthet och markförhållanden.

Nr	Område	Kommentar
30	Grundby sand	Stort område (107 st) med relativt stora behov. Dessutom högt bebyggelse/omvandlingstryck. Stora utsläpp. VA är planerat men detaljplan inväntas.
33	Ängsholmen Ö	Stort område (102 st) med högt bebyggelse/omvandlingstryck. Stort miljömässigt behov vid indraget vatten i husen, vilket dock inte är tillåtet enligt arrendeavtalet. Det finns sommarvatten i området. Förutsättning för VA-utbyggnad är framtagande av detaljplan, bl a för u-område för ledningar.
34	Tumbo kil	Litet område (29 st) med högt miljöbehov och visst bebyggelsestryck. Stor andel permanentboende. Gränsar till verksamhetsområde för Tumbo. Förutsättning för långsiktigt hållbar VA-utbyggnad är ett planprogram/detaljplaner i området.

3.4.2 Utredningsområden

Utredningsområde är ett område som idag har enskild VA-försörjning och som kan ha ett behov av en förändrad VA-struktur. Benämningen VA-utredningsområde kan betraktas som ett ”tillfälligt tillstånd”. Utredning behöver utföras för att visa vilken VA-lösning som är mest lämplig och genomförbar för att förbättra situationen. Efter genomförd utredning klassas området antingen som *Utbyggnadsområde*, *Bevakningsområde* eller *Enskilt VA-område*.

I Tabell 3 nedan redovisas de områden med bebyggelse i större sammanhang, som klassificerats som *Utredningsområden*. I tabellen ges en motivering till varför respektive områden har klassats som utredningsområde.

Tabell 3. Planområden som klassats som *Utredningsområde*. Områdesnummer hänvisar till det angivna numret i Tabell 1. Antalet i parentes avser befintliga bostäder i respektive område, med kärnområde samt eventuell glesare omkringliggande bebyggelse med max 100 m mellan bostäderna.

Nr	Område	Kommentar
1	Nabben	Litet område (19 st) men med miljöbehov till följd av vattenskyddsområde Hjälmarens. Bör utredas om situationen är så att VA inte går att lösa enskilt. Vattensituationen i området bör studeras. Utredning har genomförts under 2018 för att klarlägga de va-tekniska förhållandena för området, men fortsatt utredning krävs för att kunna besluta om framtida va-lösning.
9	Dammsäng	Relativt litet område (36 st) med relativt små behov. Ingen bebyggelseutveckling i området. Detaljplan, fastighetsindelning är förutsättning för VA-utbyggnad. Om området är lämpligt att utveckla med detaljplan och allmänt VA behöver utredas.
10	Uvberget	Fritidshusområde (28 st) med viss bebyggelseutveckling. Har gemensamt sommarvatten. Enskilda avloppsanläggningar godkänns ej. Områdesbestämmelser från 1992 för fritidsboende, med syfte att motverka permanentboende. Utredning har genomförts under 2018 för att klarlägga de va-tekniska förhållandena för området. Hur området ska nyttjas framöver påverkar behov av gemensam va-lösning. Området är fortsatt ett utredningsområde.
32	Lindö	Området utgår då kolonistugorna i koloniområdet felaktigt hanterats som enskilda bostäder. Hela koloniområdet är fastighetsägarens ansvar att lösa VA-frågan för. De återstående enskilda bostäderna är inte nog många för att uppfylla kriterierna för studien, dvs de är färre än 15 stycken.

3.4.3 Bevakningsområden

Bevakningsområde är ett område som idag har enskild VA-försörjning och som sannolikt inte har behov av en förändrad VA-struktur. Bevakningen syftar till att följa om behovet av en förändrad VA-struktur förändras över tid. Bevakningen kan innebära att tillsyn av enskilda avlopp prioriteras eller att särskilda överväganden kan behöva göras vid till exempel bygglovshantering. Med kunskap om hur VA-situationen i ett område förändras över tid kan kommunen arbeta proaktivt för att situationen inte ska förvärras.

I Tabell 4 nedan redovisas de områden med bebyggelse i större sammanhang som har klassificerats som *Bevakningsområde* samt en motivering till klassningen.

Tabell 4. Planområden som klassats som VA-bevakningsområde. Områdesnummer hänvisar till det angivna numret i Tabell 1. Antalet inom parentes avser antalet bostäder inom kärnområdet, dvs med max 50 m mellan bostäderna.

Nr	Område	Kommentar
8	Holmsjön, vid kommungräns Flen	Litet område (16 st) med litet behov och ingen bebyggelseutveckling men viss va-utveckling.
19	Glömsta gård/Hälltorp	Litet område (17 st) med små behov i dagsläget. Dock finns ett visst bebyggelsetryck i området som kan påverka situationen.

3.4.4 Enskilt VA-område

Enskilt VA-område är ett område med sådan karaktär att det även i framtiden bedöms vara godtagbart med enskilda VA-lösningar. Detta kan bero på att fastigheterna ligger glest eller att det inom områden med bebyggelse i större sammanhang finns gynnsamma geologiska förhållanden, stora tomter eller stora avstånd mellan tomterna. Därtill förutspås ingen ändring av förutsättningarna inom en överskådlig tid. Enskild VA-försörjning kan också vara baserad på anläggningar som försörjer flera fastigheter. I Tabell 5 nedan redovisas de områden med bebyggelse i större sammanhang, utan prioritetsordning, som klassificerats som *Enskilt VA-område*.

Tabell 5. Planområden som klassats som Enskilt VA-område. Områdesnummer hänvisar till angivna nummer i Tabell 1. Antalet inom parentes avser antalet bostäder inom kärnområdet, dvs med max 50 m mellan bostäderna.

Nr	Område	Kommentar
2	Bondeka	Litet område (26 st) där det finns gemensam lösning för avloppet. Anläggningen är ny. Området har litet bebyggelse-tryck och VA-situationen bedöms kunna lösas enskilt.
3	Ramsnäs	Ny gemensamhetsanläggning finns i området. (56 st)
4	Herrfallet	Campingområde, verksamhet kommunen inte bör ha skyldighet att tillhandahålla VA till enligt LAV. (42 st)
6	Tummelsta	Relativt stort område (53 st) med viss bebyggelseutveckling. Utsläppen bedöms inte påverka miljön negativt, tack vare tre gemensamhetsanläggningar för avlopp i området.

3.4.5 Områden med avtalsanslutning

Områden med avtalsanslutning är områden som VA-försörjs av en gemensamhetsanläggning för VA ansluten till den allmänna VA-anläggningen enligt ett avtal med VA-huvudmannen. Gemensamhetsanläggningen, dvs ledningsnäten och eventuella pumpstationer för dricksvatten respektive avloppsvatten ägs, driftas och underhålls av en samfällighetsförening, som är kund gentemot EEM.

Historiskt har avtalsanslutningar av områden varit ett vanligt sätt att relativt snabbt och enkelt lösa VA-strukturen i ett område. Vidare finns det inom kommunen ett antal koloniområden, där servicehuset är anslutet till allmänt VA.

Eskilstuna kommuns VA-huvudman planerar att på sikt överta områdena med avtalsanslutning utanför verksamhetsområde vilka omfattas av Vattentjänstlagens § 6 och införliva dessa i verksamhetsområdet. Det gäller alltså inte samtliga avtalsanslutna områden, utan de som enligt Vattentjänstlagens § 6 har bebyggelse i ett större sammanhang och behov av allmänt VA.

Tabell 6. Planområden som är anslutna till allmänt VA med gemensamhetsanläggning och avtal, så kallad avtalsanslutning. Antalet inom parentes avser antalet bostäder inom kärnområdet, dvs med max 50 m mellan.

Nr	Område	Kommentar
7	Löt sydväst Hållsta	Litet område (20 st) med anslutning till förbindelsepunkt via GA.
11	Vilsta koloni	Stort område (86 st) men med uteslutande fritidshus (kolonilotter). Servicehus anslutet till VA. Det bör inte i dagsläget vara kommunens skyldighet att ordna med VA i den här typen av områden.
17	Balsta koloni	Litet område (16 st) med små behov. Servicehus anslutet till VA. Det finns anläggning för sommarvatten i området. Det bör i dagsläget inte vara kommunens skyldighet att tillhandahålla VA i den här typen av områden.
18	Klippbergen koloni	Mycket stort område (144 st) men enbart fritidsboende/kolonistugor. Har lågt behov avseende utsläpp (har VA-förening för V+S anslutna till VA).
22	Varnäs udde	Litet område (28 st) med anslutning till förbindelsepunkt via GA.
23	Sundbyholms slott och konferens	Litet område (17 st) med hög andel fritidsboende. Kommunen är fastighetsägare, fastighetens nät anslutet till VA.
24	Sundbyholm GA	Mycket stort område (236 st) med relativt stor andel permanentboende. Är avtalsanslutna både till vatten och till spillvatten.
25	Ostra knall	Mycket stort område (127 st) med viss bebyggelseutveckling. Är avtalsanslutna både till vatten och till avlopp.
26	Takthagen	Litet område (32 st) med små behov i dagsläget. Anslutna till förbindelsepunkt via GA.
28	Ostra hage, Vretatorp	Stort område (97 st) med relativt stor andel permanentboende. Är avtalsanslutna både till vatten och till spillvatten.
29	Ostra Knall/ Sundbyholm Skogstorp	Litet område (17 st) med små behov. GA avtalskund.
31	Skeppartorp	Medelstort område (57 st) med medelstort behov. Många, men inte alla, är anslutna till förbindelsepunkt via GA. Visst bebyggelsetryck.

3.4.6 Planering för bebyggelseområden i den tidigare Mälärstrandsutbyggnaden

Mälärstrandsutbyggnaden var den stora utbyggnad av kommunalt VA i Eskilstuna kommun som planerades från år 2000 och framåt, men som inte kom att genomföras fullt ut eftersom beslut togs att avbryta utbyggnaden av olika skäl. Den bebyggelse som kommit till genom att bygglov beviljades med förutsättningen att kommunalt VA skulle finnas att ansluta till inom nära tid har hamnat i ett besvärligt läge på grund av de ändrade planerna, vilket arbetsgruppen för planen för dricksvatten och avlopp bedömer behöver beaktas i den fortsatta VA-planeringen.

De kriterier för bebyggelse i större sammanhang som tillämpats utifrån Vattentjänstlagen i denna studie har gett resultatet att vissa av områdena som omfattades av de tidigare utbyggnadsplanerna för Mälärstranden här klassas som utbyggnadsområden, men inte alla på grund av att all den bebyggelsen inte är nog tät. Resultatet var liknande i 2011 års VA-utbyggnadsplan, vilken byggde på samma lagstiftning som idag, men det har inte kommunicerats på ett tydligt sätt för berörda fastighetsägare. Mälärstrandsutbyggnaden utgick inte från begreppet ”bebyggelse i större sammanhang” utan täckte Mälärstranden generellt, vilket är skälet till denna problematik. Figur 5 visar vilka bebyggelseområden som föreslås få allmänt VA utbyggt längs Mälärstranden enligt denna plan.

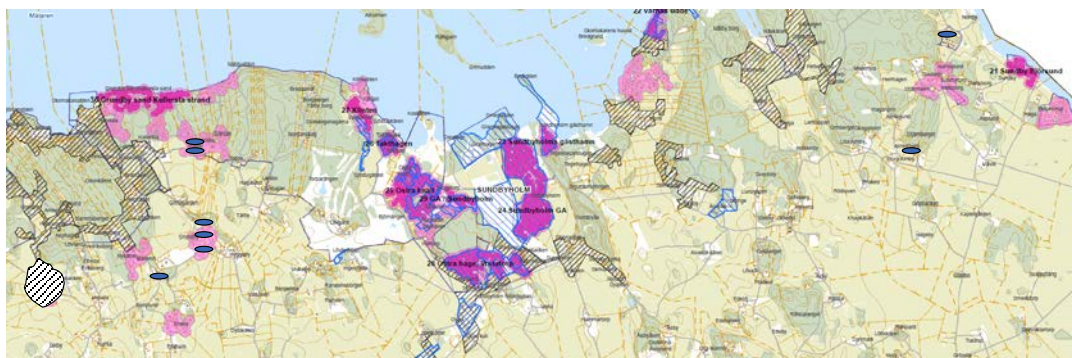

Figur 5. Översikt Mälärstranden utbyggnadsområden är Ängsholmen östra, Grundby Kullerstasand, Klinten samt Sundby Björsund med Ekhammar. Blåstreckade områden är befintliga verksamhetsområden för allmänt VA. Därutöver finns områden med bebyggelse i större sammanhang som idag är avtalsanslutna till den allmänna VA-anläggningen.

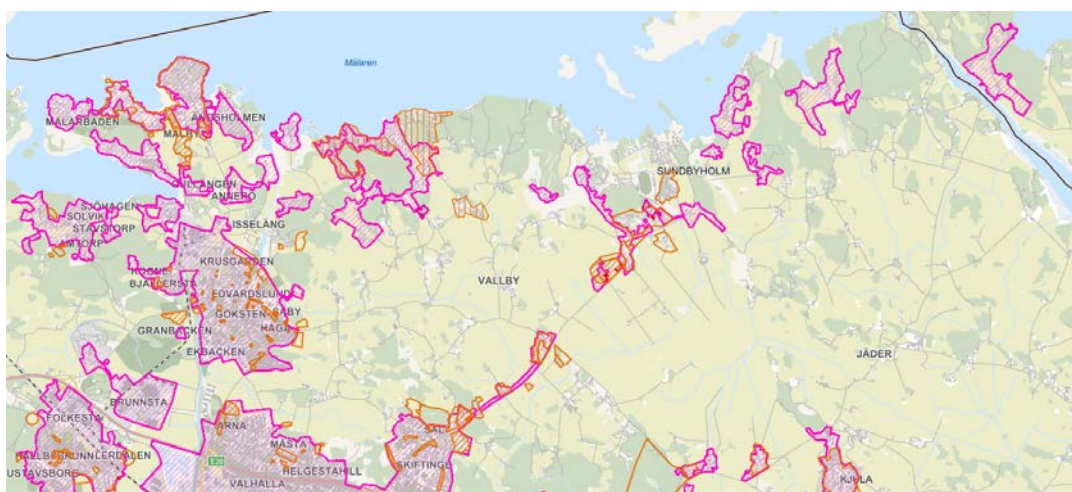
De principer för hantering av Mälärstrandens avbrutna VA-utbyggnad som tillämpats är Befintlig bostadsbebyggelse som uppfyller följande villkor

1. Omfattades av Mälärstrandsutbyggnadens VA-planer.
2. Bygglov har beviljats med planerna på allmänt VA som förutsättning så att en så kallad tillfällig Mälartank för allt avloppsvatten installerats.
3. Utgör bebyggelsegrupper med fler än 15 st bostäder med max 100 m emellan sig.
4. Omfattas av utvecklingsplaner för bostäder enligt gällande Översiktsplan

Prioritering i utbyggnadsplanen görs utifrån övriga planeringsförutsättningar samt behov jämfört med övriga områden.

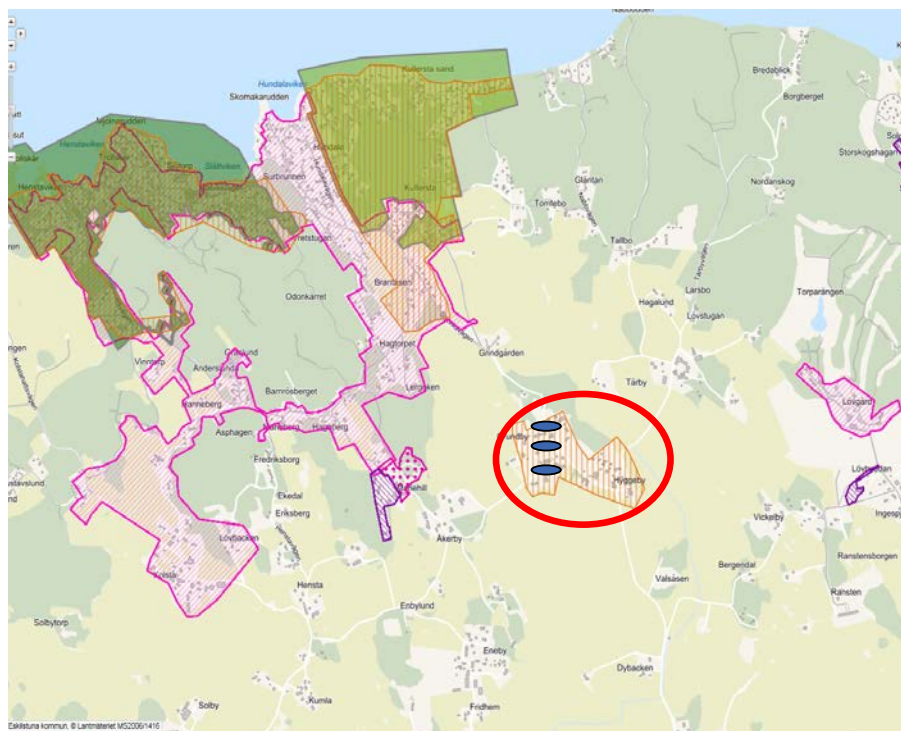

Figur 6. Placering av så kallade Mälartankar utanför de områden som klassats som utbyggnadsområden för allmänt VA i denna plan, markerade med blå ringar. Mörkt rosa områden har bebyggelse som klassas som "större sammanhang", dvs fler än 15 bostäder med max 50 m emellan sig. Ljust rosa områden har glesare bebyggelse med fler än 15 bostäder med max 100 m emellan sig.

Figur 7. Områden utpekade för utveckling för bostäder i gällande Översiktsplan markerade i gult. Befintliga verksamhetsområden för allmänt VA i rosa.

Av analysen utifrån de uppställda kriterierna faller området Grundby Hyggeby ut, se Figur 8, som därför föreslås omfattas av utbyggnad av allmänt VA.

Figur 8. Resultat av Mäljarstrandshanteringen utifrån uppställda kriterier – omfattades av Mäljarstrandsplanerna 2000-2011, bygglov beviljats utifrån detta så att tillfälliga så kallade Mälartankar för allt avlopp installerats i väntan på allmänt VA, bebyggelse om minst 15 bostäder med max 100 m emellan sig, omfattas av utvecklingsplaner för bostäder enligt gällande Översiktsplan, är området Grundby Hyggeby.

3.5 Tidplan för utbyggnad av allmänt VA

Reviderad tidplan till följd av Ängsholmen Östra samt inordnande av bebyggelse i direkt anslutning till befintliga verksamhetsområden, varav två områden har bostäder på ofri grund.

Område	Förslag reviderad tidplan	Ursprunglig tidplan beslutad VA-plan 2	Detaljplane- arbete behövs för VA- utbyggnad
Hydevads strand	2017-22	2017-21	Nej
Sandbankarna	2017-22	2017-21	Ja. Hanterat av EEM i avvaktan på DP-revidering
Sandhem	2019-22	2019-21	Ja. DP klar 2021 kritisk förutsättning för VA-utbyggnad
Närsjö	2017-22	2017-21	Nej
Dalhagen	2017-22	2017-21	Ja, klar 2021, smärre ändring
Näshulta - Österby	2017-22	2017-21	DP upphävd. DP ej kritisk för VA-utbyggnad.
Norra Bälgviken	2022-23	Ny. Bebyggelse i direkt anslutning till befintligt verksamhetsområde	Nej
Grundby Kullersta sand	2019-22	2019-22	DP överklagad, prövning pågår. VA-utbyggnad kan ske utan antagen DP.
Ängsholmen östra	2022-25 (förutsatt DP vunnit kraft Q4 2021)	2024-26	Ja, definitiv förutsättning för VA-utbyggnad
Sundby Björsund	2022-24	2020-23	Nej
Klinten	2022-25	2020-23	Nej
Tumbo kil	2025-27	2022-24	Nej
Torsborg	2025-28	2022-25	Nej
Grundby Hyggeby	2025-27	2023-26	Ja

Område	Förslag reviderad tidplan	Ursprunglig tidplan beslutad VA-plan 20	Detaljplane- arbete behövs för VA- utbyggnad
Åkerby 1:91	2025-26 tidigast	Ny. Byggnader på of grund, klarlägga förutsättningar.	Om inte markanvändning kan lösas mellan fastighetsägare och arrendatorer
Lilla Rossvik	2025-26	Ny. Bebyggelse i dire anslutning till bef v.o	
Augustendal	2025-26 tidigast	Ny. Byggnader på of grund, klarlägga förutsättningar.	Om inte markanvändning kan lösas mellan fastighetsägare och arrendatorer
Svista- Grönsta	2025-26	Bebyggelse i direkt anslutning till bef verksamhetsområde	
Västermo	2025-26	Bebyggelse i direkt anslutning till bef verksamhetsområde	
Råvik-Skogstorp	2026-27	Bebyggelse i direkt anslutning till bef verksamhetsområde	
Ostra Stensätter	2026-27	Bebyggelse i direkt anslutning till bef verksamhetsområde	
Hasselbacken, Rönnbärsvägen Torshälla Mälby 8:59 >6	2027-28	Bebyggelse i direkt anslutning till bef verksamhetsområde	

Denna tidsplanering är beroende av flera olika delprocesser som i sig kan vara mycket komplexa. De områden som är beroende av en laga kraft vunnen detaljplan är extra svåra att planera i tid för, eftersom detaljplaneprocessen kan bli förskjuten och beslutad detaljplan kan överklagas i flera steg. En flexibilitet inför detta krävs vid genomförandet av utbyggnadsplanen och smärre justeringar kan komma att genomföras till följd av förändringar i annan planering.

3.6 Tidplan för VA-utredningar

De områden där förutsättningarna behöver utredas vidare har följande tidplan upprättats.

Tabell 7. Tidplan för VA-utredningsområden. Områdenas rangordning enligt behovspäng.

Nr	Område	År
10	Uvberget	2017-21
1	Nabben	2018-21
9	Dammsäng	2019-21

För områdena Uvberget och Nabben har utredningar för att klarlägga de va-tekniska förutsättningarna genomförts under 2018. Fortsatta utredningar krävs för att kunna besluta om hur områdena ska hanteras ifråga om behov av ändrade va-lösningar.

Ansvar för utredningarna har arbetsgruppen för planen för dricksvatten och avlopp.

3.7 Hantering av områden med avtalsanslutning

Arbetet med övertagande av privat ledningsnät för att omvandla avtalsanslutna kunder till separata kunder inom verksamhetsområde sker i samverkan mellan VA-huvudmannen och samfällighetsföreningarna. EEM har en policy för övertagande och hur det ska regleras ekonomiskt.

3.8 Planering för bebyggelseområden nära allmänt verksamhetsområde

Invid befintliga verksamhetsområden för allmänt VA finns bebyggelse som av olika anledningar inte ingår i verksamhetsområdet, men som borde göra det enligt i denna plan definierad tolkning av Vattentjänstlagens §6. Skälen kan ha varit att fastigheterna inte ingått i detaljplanen för området, byggnaderna ligger/har legat på arrendetomter eller att byggnationen inte varit fullt reglerad när verksamhetsområdet inrättades. En viktig förutsättning för allmänt VA är möjligheten att lägga allmänna va-ledningar i marken och säkra dessa med ledningsrätt, t ex genom u-område i detaljplan för kvartersmark.

Arbetet med denna planering drivs av arbetsgruppen för planen för dricksvatten och avlopp, troligen med behov av stöd av ytterligare delar av kommunkoncernen. Grunden för att inrätta verksamhetsområde för allmänna vattentjänster är att bostäderna har behov av det, så ett fortsatt arbete med att klarlägga behov av och förutsättningar för allmänt VA för dessa bebyggelseområden ska göras. Arbetet kommer att samordnas med miljökontorets sanering av bristfälliga avlopp. Verksamhetsområdet kommer att utökas löpande i takt med att bebyggelsen utvecklas. Genomförandeplanen för dessa områden har nu inordnats i utbyggnadsplanen utifrån behov av allmänt va. Det rör sig om ytterligare ca 90 bostäder varför tidplanen sträckts ut till 2028 jämfört med 2026.

Principerna för att definiera bebyggelse nära befintligt verksamhetsområde är att bostäderna ligger max 100 m från verksamhetsområdesgräns och utgör grupper om minst 5 st bostäder. GIS-analyser har utförts vilket visar att det finns ca 540 befintliga bostäder inom zonen 100 m från

befintligt verksamhetsområde. Samordning med övrig VA-utbyggnad ska tillvaratas för en samhällsekonomiskt god hantering av VA-försörjningen.

En viktig förutsättning för att ett bebyggelseområde ska tas in i verksamhetsområde är att tillgång till mark för att lägga de allmänna va-ledningarna i finns och detaljplan inte hindrar en utbyggnad. Där fastighetsreglering krävs ska fastighetsägarna själva initiera och bekosta processen med Lantmäteriet.

Den process som nu föreslås är att arrendatorerna i samråd med fastighetsägarna beslutar om områdets markanvändning genom att presentera väg- och ledningsstråk samt tomtindelning. Fastighetsägaren har ansvar för att skapa förutsättningar för va-utbyggnaden inom sin fastighet. När detta är klart så startar EEM sitt projekt om än tidigast utsatt årtal enligt utbyggnadsplanen.

För att miljökontoret ska lämna tillstånd för tillfälliga va-lösningar krävs att fastighetsägaren/arrendatorerna kan presentera en trovärdig tidsatt projektplan för hur förutsättningar för en va-utbyggnad ska klarläggas.

Kommunen kommer under 2021 att informera fastighetsägare och arrendatorer i de aktuella områdena att de behöver komma överens om var allmänt va-nät kan byggas, i annat fall kommer miljökontoret att ställa krav på de befintliga enskilda avloppsanläggningarna.

Prioriteringsordning för behovet bedöms av arbetsgruppen enligt nedanstående:

- 1) Områden med fler bostäder har tillsammans ett större behov än enstaka bostäder och områden med bebyggelsestryck prioriteras.
- 2) Områden med fastigheter som kan påverka dricksvattentäcker negativt
- 3) Behovsbedömning enligt principerna för VA-utbyggnadsområden
- 4) Områden med fastigheter som inte är avtalsanslutna

3.9 VA-frågor i väntan på VA-utbyggnad

Ibland kan VA-försörjningen behöva lösas tillfälligt för bostäder inom utbyggnadsområdena innan den allmänna VA-anläggningen är klar. I rutindokument om ”VA i väntan på allmänt VA” beskrivs det närmare hur VA-försörjningen kan hanteras vid nybyggnad, ombyggnad eller havererad befintlig VA-anläggning i de områden som denna plan pekar ut ska få allmänt VA utbyggt inom 10 år. Det är i såväl fastighetsägarens som VA-huvudmannens intresse att hitta en rimlig ekonomisk lösning på detta. Vattentjänstlagen har paragrafer om ”ersättning av onyttigbliven VA-anläggning”, vilka innebär att VA-huvudmannen under vissa förhållanden ska ersätta (lösa in) fastighetsägaren för restvärdet av befintlig avloppsanläggnings materialkostnad.

4 Plan för de enskilda VA-anläggningarna

För de områden som även fortsättningsvis ska utgöras av enskilda VA-anläggningar behöver arbetet med att inventera och sanera otillräckliga VA-anläggningar fortgå. Ett första steg i detta är att ta fram en förnyad plan för prioritering av tillsynsområden. En tidplan behöver upprättas så att målet i Vattenplanen, att alla enskilda avlopp ska vara sanerade år 2021, kan nås.

Miljökontoret har dock vid revideringen av vattenplanen 2020 meddelat att målet inte kommer att nås inom utsatt tid. Resursbehovet för arbetet, inklusive uppföljning av de områden som redan har sanerats, behöver identifieras.

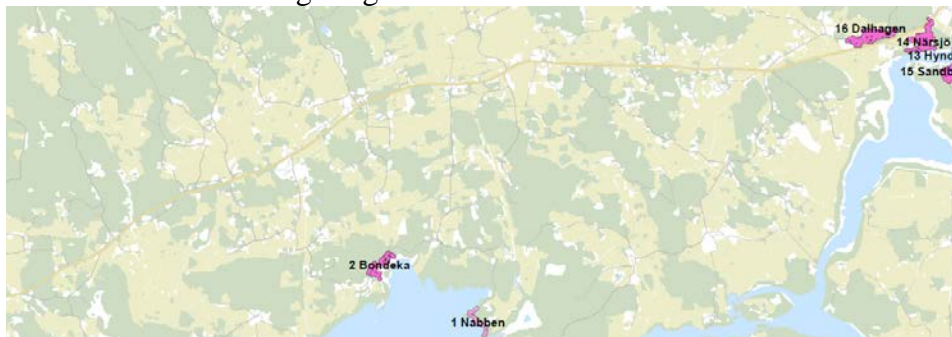
De områden som omfattas av utbyggnadsplanen för allmänt VA ska inte saneras strax innan de enskilda VA-anläggningarna ersätts av allmänt VA. Detta ska beaktas vid tillsynsområdesplaneringen.

5 Konsekvensbedömning av föreliggande plan för dricksvatten och avlopp

Konsekvenserna av denna relativt omfattande plan med tydlig utgångspunkt från Vattentjänstlagens begrepp om bebyggelse ”i ett större sammanhang” blir bl a att flera bebyggelseområden som haft önskemål om allmänt VA inte ingår i föreliggande plan. Det är främst två områden som diskuterats under senaste tiden som idag inte har nog tät och stor bebyggelse för att omfattas av definitionen för ”ett större sammanhang”, vilka redovisas här.

VA-försörjning mot Gillberga

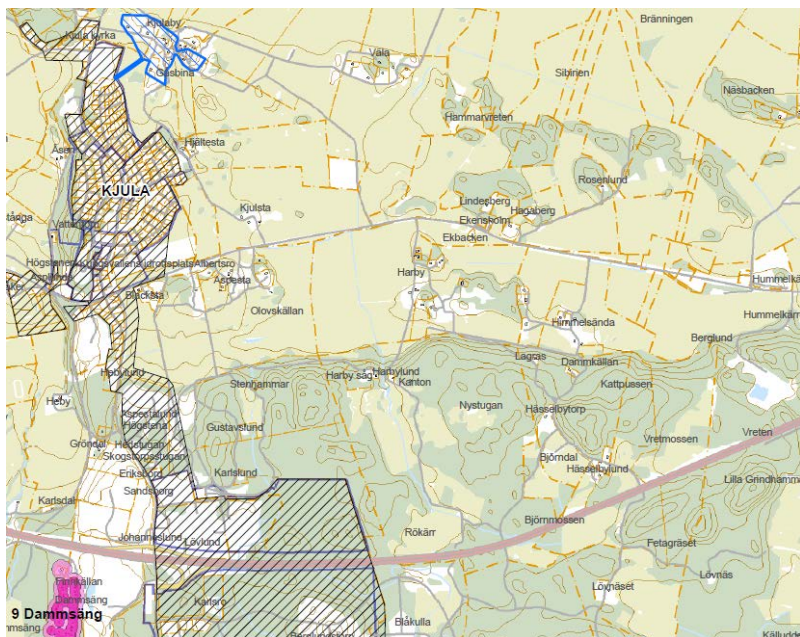
Vattenkvaliteten i enskilda vattentäkter i bebyggelsen mot Gillberga är ett känt problem och allmänt VA har efterfrågats, bland annat för att försörja den kommunala skolan i Gillberga. Det kommunala ansvaret, dvs allmän VA-försörjning för bebyggelse i ett större sammanhang enligt Vattentjänstlagen och studierna i denna plan begränsas till två områden längs väg 230 mot Alberga, se Figur 9 nedan. Ett av dem (Bondeka) har en gemensam enskild avloppslösning och föreslås tills vidare ligga utanför allmänt verksamhetsområde. Det andra (Nabben) är klassat som ett utredningsområde och kommer som tidigast att definieras som ett utbyggnadsområde i samband med nästa revidering av planen för dricksvatten och avlopp. Som en konsekvens av denna plan planerar därför VA-huvudmannen EEM inte att bygga ut VA-ledningar mot Gillberga under de närmaste 10 åren om inte förutsättningarna ifråga om bebyggelsestruktur ändras i stor omfattning tidigare.

Figur 9. Utdrag ur GIS-analysens resultat karta. Bebyggelsegrupper om minst 15 bostäder med max 50 m emellan sig. Längs väg 230 är bebyggelsen betydligt glesare och bedöms därför inte omfattas av Vattentjänstlagens §6.

Östra Kjula

Bakgrunden till diskussion om VA-utbyggnad öster om Kjula har bland annat varit en oro för att exploateringen vid Eskilstuna Logistikpark skulle ha negativ påverkan på enskilda vattentäkter i Harby och Aspesta. Ingen bebyggelse i öster om Kjula bedöms vara dock vara så tät att villkoret ”ett större sammanhang” uppfylls enligt studierna i denna VA-plan, se Figur 10. Därför kommer området inte att omfattas av allmän VA-utbyggnad i dagsläget, trots tidigare uttalanden från VA-huvudmannen måste bebyggelse som uppfyller kraven i Vattentjänstlagen först tas in i verksamhetsområde. Konsekvensen är att miljökontoret kommer att kräva godkända enskilda avloppslösningar och förfrågningar om avtalsanslutning utreds och besvaras av EEM i varje enskilt fall.

Figur 10. Utdrag ur GIS-analysens resultatmappa. Bebyggelsegrupper om minst 15 bostäder med max 50 m och även 100 m emellan sig är markerade i mörkare och ljusare nyans av rosa. Öster om Kjula är bebyggelsen betydligt glesare och bedöms därför inte omfattas av Vattentjänstlagens §6. Gråstreckade områden är befintliga verksamhetsområden för allmänt VA. Blåstreckade områden är avtalsanslutna till den allmänna VA-anläggningen.

5.1 Miljömässig konsekvensbedömning

VA-planen innebär att flera mindre bebyggelseområden i kommunen kommer att få allmän försörjning av vatten och avlopp. Utbyggnadsplanen omfattar ca 800 befintliga bostäder som idag har små enskilda avlopp. Det medför bl.a. att de enskilda avloppen i områdena kommer att sluta användas och allt avloppsvatten förs till befintliga avloppsreningsverk, merparten till Ekeby avloppsreningsverk istället. Ett kommunalt avloppsreningsverk har i regel betydligt bättre möjlighet att rena avloppsvatten än befintliga små enskilda anläggningar. Genom att försörja kommuninvånarna med kommunalt vatten och avlopp minskar också risken för dålig vattenkvalitet och/eller kvantitet i de enskilda dricksvattenbrunnarna, påverkan av känsliga sjöar och vattendrag från områden med högt bebyggelsetryck minskar och möjligheten att uppfylla miljö kvalitetsnormer i sjöar, vattendrag och grundvatten ökar.

Arbetet med VA-planen ska bidra till uppfyllande av följande nationella miljömål: Giftfri miljö, Grundvatten av god kvalitet, Ingen övergödning, Hav i balans samt levande kust och skärgård, Levande sjöar och vattendrag, God bebyggd miljö och Myllrande våtmarker.

Kommunen måste ta hänsyn till fornlämningar, kyrkomiljöer och byggnadsminnen som är skyddade enligt kulturmiljölagen och om åtgärder görs inom område för riksintresse ska detta beaktas. Hänsyn ska även tas till riksintressen, naturreservat och natura 2000-områden.

I arbetet med VA- planen kommer Eskilstuna kommun att arbeta för att begränsa klimatförändringarnas effekter genom att anpassa samhällsplaneringen och hantering av vatten och avlopp till ett förändrat klimat. Ett ändrat klimat tros leda till ökad nederbörd, stigande havsnivåer och högre temperatur. Andra exempel på effekter av klimatförändringar är ökade risker för översvämningar, ras, skred och erosion. Det är viktigt att planera och dimensionera för vatten och avlopp inklusive dagvattnet i kommunen så att skadorna inte blir alltför stora vid en översvämning.

Genom att arbeta efter VA-planens utbyggnadsplan kommer områden som påverkar allmänna dricksvattentäkter i första hand att anslutas till det allmänna VA-nätet. På detta sätt skyddas dricksvattentakten från utsläpp av näringsämnen och smittoämnen från små enskilda avlopp.

Genom att genomföra VA-planen bidrar den till flera positiva aspekter på miljön, bl.a.

- Minskad risk för förorenad allmän dricksvattentäkt
- Minskad risk för förorenade enskilda dricksvattenbrunnar
- Minskad risk för olägenhet, såsom lukt
- Minskade lokala utsläpp av näringsämnen
- Minskad lokal övergödning och igenväxning av vikar och sjöar
- Bättre badvattenkvalitet

Under arbetet med framtagandet av VA-planen har områden identifierats som bebyggelse i större sammanhang, men fått en låg behovsprioritering. Dessa områden kommer troligen fortsätta att ta hand om sitt avloppsvatten genom enskilda anläggningar under lång tid framöver. Det finns även fler områden/fastigheter som idag betjänas av enskilda avlopp och enskilda dricksvattentäkter. Dessa kommer inte att få en kommunal VA-försörjning eftersom fastigheterna inte bedöms ligga nog tätt. Med fungerande och rätt anlagda enskilda avloppsanläggningar bedöms påverkan på recipienten och/eller dricksvattnet vara acceptabel.

Enligt kommunens Vattenplan från 2015 ska Miljökontoret tillse att samtliga bristfälliga enskilda avlopp åtgärdas senast 2021. Att planen för dricksvatten och avlopp har en längre tidplan för utbyggnad av allmänt VA till år 2028 innebär att i de utpekade utbyggnadsområdena kommer utsläppen från de bristfälliga avloppen i de flesta fall att fortsätta längre än till 2021, vilket var Vattenplanens ursprungliga målsättning, vilket dock inte kommer att uppnås.

5.2 Ekonomisk konsekvensbedömning

Eskilstuna kommunkoncern står inför stora ekonomiska åtaganden när VA-planen skall realiseras. VA-huvudmannen Eskilstuna Energi & Miljö har den största ekonomiska bördan för investeringar i allmän VA-anläggning.

Ett arbete har gjorts för att simulera den ekonomiska konsekvensen av VA-planen för VA-huvudmannen EEM. I långtidsbudget för åren 2017-2021, är investeringsvolymen för den allmänna VA-verksamheten ca 1000 mkr totalt. Den stora totala investeringsvolymen motsvarar det behov som EEM ser idag, dvs med huvudposterna reinvestering på ledningsnät, stor investering i Hyndevad för att förbättra vattenkvalitén, exklusive samtliga åtgärder på Ekeby avloppsreningsverk till följd av nytt tillstånd som krävs för att kunna ansluta fler personer och uppfylla nya utsläppskrav. Det är inte säkert att EEM kommer klara att investera så mycket som 1000 mkr på grund av stort resursbehov av egen personal och även en generell brist på tillgängliga konsulter och entreprenörer i branschen. Simuleringen som är gjord innebär en taxeutveckling med ca 10 % ökning av brukningstaxan i snitt per år för perioden 2018-21. En genomlysning kommer att krävas av anläggningstaxan.

VA-planen, dvs utbyggnaderna för befintlig bebyggelse enligt Vattentjänstlagens §6, innebär för sina sex första år 2017-22 investeringar om ca 200 mkr, baserat på grova tidiga kalkyler. Investeringsvolymen om 200 mkr täcker således inte alla VA-utbyggnadsområden enligt VA-planen utan endast de projekt som planeras under den angivna tidsperioden, dvs 7 av totalt 13 områden. Intäkterna från anläggningsavgifter för dessa områden beräknade med nuvarande taxenivå uppskattas till enbart ca 67 mkr motsvarande en täckningsgrad på enbart ca 40 %. För att förbättra täckningsgrad för investeringar i utbyggnadsområden är bedömningen att anläggningstaxan kommer att behöva höjas. Anläggningsavgifter efter periodisering motsvarar normalt ca 5% av VA-verksamhetens totala intäkter på årsbasis. Det året EEM får in anläggningsavgifterna blir det en positiv effekt på räntenetto även om anläggningsintäkterna periodiseras.

Den största konsekvensen och kritisk framgångsfaktor för genomförandet av VA-planen för EEM är det stora behovet av personella resurser. Det är viktigt att understryka att det är en ambitiös VA-plan, inte bara den omfattande VA-utbyggnaden som föreslås, utan även andra aktiviteter som bland annat består i att parallellt jobba med detaljplaneläggning, formulera rutiner, göra checklistor och utföra utredningar. Under kommande period förväntas dessutom en hög exploateringstakt i kommunen och EEM:s åtagande omfattar även det stora arbetet med att förbättra föråldrade ledningsnät och öka vattenkvalitén.

Erfarenheter från tidigare utbyggnader är att inte underskatta de resurser som krävs för kundfrågor och kommunikation. Det krävs också erfarna projektledare för att genomföra VA-utbyggnad i befintlig bebyggelse. I dagsläget, i den byggboom som råder, så har EEM:s personal ett mycket högt tryck. Det är oerhört viktigt att EEM klarar att styra utformningen och kontrollera kvalitén på de VA-system som byggs i nya områden Samtidigt som arbetsmiljö hos personalen beaktas för att behålla viktiga resurser.

En genomgång av tänkbar resursåtgång för att genomföra VA-planen har gjorts av EEM där bedömningen har utgått från tre interna projektledare, dvs dagens bemanning. Slutsatsen är att EEM är beroende av mer resurser främst efter år 2017, förutsatt att det är fortsatt högt tryck på nyexploatering i kommunen.

För utredning/projektering kommer EEM att anlita externa resurser i största möjliga mån. Flera utbyggnadsprojekt kommer pågå samtidigt. Prioritet för projektledare ligger på det område som är i byggnation, vilket gör att planeringsfasen kan dra ut på tiden om det är mycket oförutsett som händer i byggnationen.

VA-planens genomförande innebär även ekonomiska konsekvenser för enskilda invånare, framför allt fastighetsägare och näringsidkare. VA-planens tretton utbyggnadsområden omfattar

ca 800 befintliga bostäder. Det är därför viktigt att genomföra åtgärderna enligt tidplan så att det även blir möjligt för enskilda berörda att göra långsiktiga ekonomiska planeringar. Eventuella ändringar i tidplanen för genomförandet av åtgärderna bör därför konsekvensbeskrivas ur ett ekonomiskt perspektiv för berörda parter.

Genomförande av denna VA-plan bedöms ur ett vidare perspektiv kunna bidra till en positiv ekonomisk utveckling för Eskilstuna kommun. Dels syftar planen till att minska antalet oförutsedda händelser. Att arbeta förebyggande för att minska påverkan på miljön och människors hälsa är många gånger mindre kostsamt än att ta konsekvenser vid redan inträffade problem. Förorening av dricksvattentäkter från bristfälliga avloppsanläggningar kan leda till stora skador och kostnader för många delar av samhället. Övergödningen som en effekt av näringsläckaget från avloppsanläggningar bidrar till kostnader för att hålla i ordning badplatser och stränder. Detta kan leda till mindre attraktiva badplatser vilket i sin tur påverkar de inkomster som kan fås genom besöksnäringen. Dels innebär genomförande av planen möjlighet till ny bebyggelse och nyetablering av verksamheter. Rent och hälsosamt vatten är en förutsättning för att vara en attraktiv kommun.

Ett genomförande av VA-planen bidrar till en samsyn kring en långsiktigt hållbar VA-hantering i kommunen. Arbetet ska leda till att Eskilstuna kommun får ett tydligt och genomarbetat underlag för planering, prioritering och ett effektivt åtgärdsarbete. Detta skapar förutsättning för kommunens utvecklingsmöjligheter samt ger en samlad syn kring VA-planeringen utifrån ett miljö- och hälsoperspektiv.

5.3 Sociala konsekvenser

En av Eskilstuna kommuns tillgångar är Mälarstranden och landsbygden som ger attraktiva lägen för bostäder. Attraktiva lägen för bostäder är viktigt för Eskilstunas tillväxt. Den fördjupade översiktsplanen för staden möjliggör för en befolkningsutveckling där Eskilstuna har 130 000 invånare år 2030. Det är viktigt att kommunen har en väl utarbetad plan och strategi för VA-försörjning för invånarnas hälsa och miljö. En ökad befolkning bidrar till en ökad belastning på recipienten och godtagbara vatten- och avloppslösningar är en viktig förutsättning för utveckling av Eskilstuna kommun, liksom att dricksvattnets kvalitet och kvantitet säkerställs.

Åtgärderna som utförs inom VA-planen för att förbättra vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och grundvatten bidrar till att påverka besöksnäringen och det rörliga friluftslivet positivt. Genom bättre vatten och avlopp förbättras livskvaliteten för boende och olika områdens attraktivitet som besöks- och boplats ökar. Det skapas också förutsättningar för tillväxt på landsbygden.

För ägare av fritidshus i de områden som ingår i utbyggnadsplanen kan de planerade förändringarna av VA-strukturen upplevas som stora och negativa. Anläggningsavgiften kan vara betungande ekonomiskt, samt att ett fritidshusområde ofta övergår till att bli mer permanentbebott efter en VA-utbyggnad. Många fritidshus säljs därför i samband med denna process.

5.4 Nollalternativ

Nollalternativet innebär en avsaknad av långsiktig planering och en samlad syn kring VA-planeringen utifrån ett miljö- och hälsobehov samt kommunens utvecklingsmöjligheter. Det innebär också att Vattentjänstlagen inte efterlevs med de påföljder av förelägganden av tillsynsmyndigheten etc som det leder till.

Nollalternativet innebär en risk för olämplig placering av ny bebyggelse med hänsyn till vatten och avloppsförsörjningen. Exempelvis kan det innebära att ny bebyggelse planeras i områden för värdefulla vattentillgångar eller att man ställer krav på enskilda avloppslösningar där det inom ett fåtal år dras fram kommunalt VA. Ovissheten innebär förstås en oönskad situation för den enskilde medborgaren och kan leda till oväntade ekonomiska kostnader för såväl kommun som enskild.

Om inte avloppsanläggningarna åtgärdas där stora behov finns försvåras möjligheten att uppnå en god status för hav, sjöar och vattendrag med fortsatt näringsläckage till våra vattenförekomster. Ett ökat näringsläckage påverkar våra områden för friluftsliv och rekreation vilket medför att dessa blir mindre attraktiva.

Utan förebyggande planering kan klimatförändringarna medföra stora konsekvenser för vår vattenförsörjning och avloppshantering.